

Bacheloroppgave

Sosialt nettverk og identitetsutvikling

Daniel Andre Marø Wattø

Studium: Sosialt arbeid - Sosionom

2023

HØGSKULEN
I VOLDA

Egenerklæring

Denne oppgåva er mitt eige og sjølvstendige arbeid. Den gjer ikkje bruk av andre sitt arbeid utan at det er oppgitt, den gjer ikkje bruk av tekst frå eige arbeid utan at det er oppgitt, og kjelder som er brukt er ført inn i både tekst og kjeldeliste i på ein måte som gjer at eg ikkje vil få ein 'ufortent rennomegevinst'. Den har heller ikkje vore brukt som eksamensvar eller arbeidskrav tidlegare.

Eg veit at oppgåva vil bli elektronisk kontrollert for plagiat og at alvorlege brot med 'god sitatskikk' vert behandla som fusk jf. UH-lova § 4-7 og § 4-8, 3. ledd.

I arbeidet med oppgåva er personopplysningar behandla i samsvar med retningslinjene som er å finne i Canvas. Oppgåva inneheld ikkje opplysningar som kan førast tilbake til einskildpersonar ut over det som dei har godtatt gjennom samtykke eller som er offentleg kjent.

Eg gir Høgskulen i Volda rett til å publisere oppgåva vederlagsfritt i elektronisk form.

Sammendrag

Utviklingen av identitet skjer i størst grad i ungdomsåra og med tanke på digitaliseringen som har funnet sted over de siste 30 årene, har også påvirkningsfaktorer endret seg. Barn og ungdom i dag tar i bruk digitale sosialiseringarenaer tidligere enn noen gang før, om det så er sosiale medier eller dataspill. Dette fører til at barn vil mye tidligere ha mulighet til å bli påvirket av de tilbakemeldingene de får via disse arenaene i tillegg til tilbakemeldingene de får fra den fysiske samhandlingen med sine jevnaldrende.

Studien undersøker hvordan ungdommen kan bli påvirket av de sosiale nettverkene vedkommende er medlem av og hva som kan være problematisk i tilfellet der ungdommen har en svak eller ingen tilknytning til sosiale nettverk. Studien ser på det fysiske sosiale nettverket og det digitale sosiale nettverket for å analysere hvordan de forskjellige nettverksformene påvirker ungdommens identitetsutvikling. Det kommer frem i diskusjonsdelen at de forskjellige nettverkene kan påvirke forskjellige deler av utviklingsprosessen, men fundamentalt sett søke etter å tilfredsstille de samme behovene. Ungdommens identitetsutvikling vil uavhengig av hvordan type nettverk vedkommende har, bli påvirket av mye av det samme.

Oppgaven er basert på tidligere forskning om hvordan ungdommens tilhørighetsfølelse påvirker deres livskvalitet og hvordan ungdommens livskvalitet påvirker deres identitetsutvikling. Studien tar i bruk teori om sosialt nettverk, gruppepsykologi og forskjellige teorier om identitetsskapelse. Identitetsskapelsen til ungdommen baseres mye på forutsetningene ungdommen har, i form av nærstående, opplevelse av seg selv og tilgang på en tilfredsstillende av basale behov. Studien konkluderer med at utfallet i ungdommens identitetsutvikling baseres i stor grad på ungdommens tilgang på samhandling med likesinnede jevnaldrende, opplevelsen av å ha sosial støtte og tryggheten som medfølger tilfredsstillende av tilhørighetsbehovet. Avslutningsvis utfordres fremtidige sosialarbeidere til å se på ungdommens skjermbruk med et annet perspektiv, for å kunne styrke relasjonen deres til ungdom de kan møte.

Abstract

The development of an identity will mostly take place in the youth, and regarding the digitalization that has happened over the last 30 years, the influencing factors has changes as well. Children and adolescents are using digital socialization arenas at an earlier age than ever before, that be social media or video games. This can cause younger children to have the possibility of being impacted by feedback from these kinds of areas in addition to being impacted by the feedback they are receiving from their interactions with their peers.

This study seeks to explore how the membership of a social network can impact the youth, and what could be seen as problematic for the youth that has a weak or non-existent tie to a social network. The study looks at the physical social network and the digital social network to analyse how the different forms of networks can have a different impact on the youth's identity development. It emerges in the discussion section of the text that the different networks can influence different parts of the development process, but fundamentally seeks to satisfy the same needs. The youth's identity development will independently in regard to what kind of network the person has, be impacted by the same factors.

The assignment is based on previous research about how the youth's feeling of belonging affects their subjective well-being and how the youth's subjective well-being affects their identity development. The study takes use of theories about social networks, group psychology and a collection of different theories about the identity development. The youth's identity development is strongly based on the youth's prerequisites, in the form of people that the youth have a close relationship with, the experience of oneself and the access to get one's basal needs satisfied. The study concluded that the outcome of the youth's identity development is strongly based on the youth's access of interaction with likeminded peers, the experience of having access to social support and the safety that comes with the satisfaction of the need to belong. Lastly there is a challenge for future social workers, to try and see the youth's screen use with the use of another perspective, so that the relation between the social worker and the youth can be strengthened.

Forord

Jeg ønsker å takke veileder for kloke ord og innspill i løpet av skriveprosessen. Jeg vil også takke min samboer for at du den siste tiden har gjort mer av arbeidet hjemme, og for at du har prøvd å gi meg noen sterkt nødvendige spark i baken.

Skriveprosessen har vært lang og tidvis frustrerende, men i det store bilde en meget lærerik og givende prosess.

Innhold

Sammendrag	iii
Abstract	iv
Forord	v
Innledning.....	1
Bakgrunn.....	3
Teoretisk grunnlag.....	5
Sosiale nettverk	5
Gruppepsykologi.....	6
Identitetsutvikling.....	6
Forskning på feltet.....	9
Ungdommens identitet	9
Det sosiale nettverket og følelsen av subjektivt velvære.....	10
Diskusjon.....	13
Hvilken rolle spiller ungdommens fysiske sosiale nettverk inn på ungdommens identitetsutvikling?	13
Svar på forskningsspørsmålet.....	15
Hvilken rolle spiller ungdommens digitale sosiale nettverk inn på ungdommens identitetsutvikling?	16
Svar på forskningsspørsmål.....	19
Avsluttende diskusjon og oppsummering.....	20
Litteraturliste	22

Innledning

Mennesket er et sosialt vesen med flere grunnleggende sosiale behov som må tilfredsstilles for at vedkommende sin livskvalitet skal kunne klassifiseres som god (Bø & Schiefloe, 2014, p. 99). Noen sentrale sosiale behov handler om sosial tilhørighet, anerkjennelse og opplevd sosial støtte. Disse behovene vil kunne bli dekt av det sosiale nettverket eller gruppen man er en del av, og i tillegg vil dette medlemskapet ha en helt sentral rolle i identitetsskapelsen til ungdommen (Gjøsund & Huseby, 2020, p. 39).

Sosiale nettverk gir ikke bare muligheter til å utvikle sin personlige identitet, men også sin sosiale identitet igjennom samhandling med og påvirkning av andre sosialiseringssagenter i samme nettverk (Bø & Schiefloe, 2014, p. 15). Det vil ikke bety at prosessen med å bli medlem i et nettverk eller en gruppe er en lett oppgave. Når man er i ungdomsalderen så stilles det en rekke krav fra de jevnaldrende i forhold til sosiale normer og koder, altså en kompetanse man skal ha lært seg i tidligere nettverk (Gundersen & Moynahan, 2006, p. 163). Dette er en kompetanse som er helt selvsagt for de aller fleste, men det er helt sentralt å prøve å sette ord på hvordan disse kravene kan oppleves for en person uten denne kompetansen.

Denne sosiale kompetansen kan sees parallelt med yrkeskompetanse eller erfaring, hvor det er et krav om å allerede være innehaver av kompetansen som det gruppedlemskapet vil kunne gi en, for å i det hele tatt kunne være en aktuell kandidat.

Normann (2007) finner i sin analyse at samfunnets bilde av ungdom som veldig aktive sosiale aktører ikke alltid stemmer. Selv om ungdommen blir plassert i forskjellige formelle grupper i løpet av ungdomstiden, som f.eks. nye klasser, arbeidsfellesskap eller ved førstegangstjenesten i militæret vil ikke dette medbringe en selvfølge for at alle medlemmene blir medlemmer av de uformelle gruppene som naturlig dannes innad i disse miljøene (Gjøsund & Huseby, 2020, pp. 29-30). For de ungdommene som opplever denne typen sosial ekskludering, uansett om det skulle være intensjonelt eller ei, vil dette kunne ha en forsterkende effekt på deres daværende selvoppfatning. Det vil da være her det er helt sentralt å ha et nettverk med jevnaldrende støttespillere en kan både støtte seg på og å ha noen å speile (Stänicke, 2020, p. 58).

Det sosiale nettverket vil være ungdommens primærkilde til følelsen av sosial- og emosjonell støtte. De fleste ungdom har noen å støtte seg på dersom de opplever personlige problemer eller utfordrende situasjoner, men 3% svarte at de ikke en gang hadde én fortrolig (SSB,

2020). For de ungdommene med svake eller ingen nettverk kan det oppleves meningsløst å skulle forsøke å oppsøke et nettverk med intensjon om å bli medlem. Til tross for ungdommens basale tilhørighetsbehov kan de tidligere sosiale erfaringene føre ungdommen til å trekke seg tilbake for å forhindre at erfaringene skal gjenta seg (Stänicke, 2020, pp. 58-59). Denne strategien kan der og da virke som den beste løsningen, men for både utviklingen og for ungdommens selvoppfatning vil bruken av denne strategien i hovedsak føre til en negativ spiral.

Anerkjennelsessøket og ønsket om tilhørighet vil hos noen som er utenfor kunne bli forsterket samtidig som utviklingen av denne negative spiralen finner sted. Og for noen vil det også kunne manifestere seg en selvforakt som pekes utover og over på en annen gruppe eller samfunn, som en måte å håndtere følelsene sine på (RVTS, 2021). Dette kan være en del av den antatte integreringsprosessen inn i grupper eller miljø som er åpne for alle som viser interesse, samt dedikasjon til miljøet, som f.eks. narkomiljøet, høyreekstreme miljø eller andre kriminelle miljø.

For sosialarbeidere er kunnskapen om sosialt nettverk helt sentral, men denne kunnskapen må ikke avgrenses til bare et fysisk sosialt nettverk nå som såpass mye interaksjon finner sted på digitale kommunikasjonsarenaer. For sosialarbeidere som skal jobbe med ungdom er det helt sentralt å være klar over noen av faktorene som påvirker ungdommens motivasjon i forhold til dette med å være konstant påkoblet og engasjert i disse digitale sosiale nettverkene. Ikke bare for å kunne vise ungdommen at du forstår, men også for å være klar over utfordringene som kan oppstå ved overdrevent bruk i forhold til deres utvikling.

Det blir med bakgrunn i dette formulert problemstillingen: «Hvordan kan sosiale nettverk påvirke ungdommens identitetsutvikling?».

For å besvare problemstillingen har det blitt laget to forskningsspørsmål. Først vil det være sentralt å se på hvordan det fysiske sosiale nettverket spiller inn i på identitetsutviklingen, det første forskningsspørsmålet vil derfor være: «Hvilken rolle spiller ungdommens fysiske sosiale nettverk inn på ungdommens identitetsutvikling?». Det vil deretter være interessant å se på hvordan det digitale sosiale nettverket til ungdommen spiller inn på identitetsutviklingen, for å få et helhetlig bilde av ungdommens nettverk slik at problemstillingen kan besvares. Det andre forskningsspørsmålet blir derfor: «Hvilken rolle spiller ungdommens digitale sosiale nettverk inn på ungdommens identitetsutvikling?»

Bakgrunn

Hva det betyr å være ungdom er noe som har endret seg dramatisk de siste 3 tiårene.

Endringen er størst når man ser på aktivitetene ungdom gjorde før i forhold til nå. Ifølge Bakken (2021) hadde 2/3 ungdommer fysisk kontakt med sitt nettverk på starten av 90-tallet, hvor 1/3 hadde det samme i slutten av 2010-tallet. Dette vil kunne sees i sammenheng med digitaliseringen som har hendt de siste årene, og hvor tidlig barn og ungdom faktisk tar digitale kommunikasjonsformer i bruk (Medietilsynet, 2022).

Det å være ungdom i dagens samfunn innebærer en antatt rolle som teknologisk kyndig, og i samme antagelse ligger også en forventning om et stort forbruk av digitale arenaer i stedet for fysiske sosiale arenaer. Denne forventningen har blitt skapt av samfunnet etter å ha observert flere ungdommer som nærmest lever etter sosiale mediers normer istedenfor samfunnets sosiale normer. Hvor det å fremstå best mulig er det som betyr noe, og det å passe inn i gitte kretser baseres kun på hvordan man fremstår på sosiale medier og antall følgere man har.

Digitaliseringen som har funnet sted de siste årene er primært sett positiv på de fleste punkt, men noen aspekter ved det sosiale kan også ansees som utfordringer, da spesielt hos de menneskene med allerede svake sosiale nettverk.

En økt bruk av sosiale medier som sosiale arenaer har brakt med seg en større mulighet for inkludering blant ungdom siden man nå kan møte mennesker med samme interesser som seg selv ved bare noen tastetrykk. Det er også mindre forberedningstid nødvendig før man kan være sosial, så man kan si at man nå har mulighet til å være sosial «on-demand». Det må imidlertid også påpekes at det å kunne være alltid påkoblet ikke nødvendigvis bare er en god ting. Det har gjennom forskning blitt pekt på kjønnsforskjeller i forhold til hvordan man bruker sosiale medier eller internett som sosiale arenaer. Der jenter bruker mer tid på sosiale medier og gutter bruker mer tid på dataspill. Det blir også vist en korrelasjon mellom de forskjellige sosiale arenaene og hvordan disse påvirker ungdommens selvfølelse og selvopplevelse (Hjetland et al., 2022)

Samtidig som den større graden av sosial inkludering finner sted må man også peke på de negative sidene som kan medfølge, nemlig en mye større grad av sosial ekskludering. Det kan eksempelvis være at hele klasser lager en Snapchat gruppe, men de lar være å invitere enkelte av klassens deltakere. Det har altså blitt lettere for ungdom å utestenge medlemmer de ikke ønsker å ha med, uten at det blir en konfrontasjon der man må se den andre i person i øynene (Søndergaard, 2014, p. 54). Det er så enkelt at de deltakerne som ikke ønsker å ha kontakt

med vedkommende bare kan lage seg en ny gruppe, og det er noe de fleste vet om, og dermed er det en høy sannsynlighet at det er mange som har en form for sosial ekskluderingsangst, spesielt rettet mot digitale arenaer (Søndergaard, 2014, pp. 55-56).

Ungdomstiden er en tid for utvikling av mange aspekter man kommer til å ha med seg som en del av den man er i mange år fremover (Meld. St. 32, 2020-2021, p. 64). Det er denne tiden som står «ansvarlig» for ungdommens identitetsutvikling, utviklingen av sosial kompetanse og det er i stor grad i løpet av denne tiden man begynner å forstå sin rolle i nettverket. Mange snakker om ungdomstiden som det viktigste i utviklingen av disse sistnevnte punktene, men hva med miljøets påvirkning på denne utviklingen?

Det er nemlig ikke bare ungdommen selv som står ansvarlig for å utvikle seg selv, for det resultatet ville i mange tilfeller være en manifestasjon av ungdommens ideer og holdninger uten noen form for filtrering eller moderasjon. Det er her de sosiale nettverkene man er medlem av kommer inn. Det er i disse nettverkene man finner andre sosialiseringssaktører som gir reaksjoner på holdninger og verdier, det er disse sosialiseringssaktørene som har en fungerende rolle som moderator på hverandre i disse nettverkene. Man prøver seg på forskjellige ting og får reaksjoner på disse. Det vil være her ungdommen lærer seg normforståelse, hvem de er og flere av de essensielle sosiale kodene som de fleste av oss har, men ikke klarer å sette ord på.

Det er med dette i tankene helt sentralt å trekke frem et spørsmål rundt utviklingen til de ungdommene som har svake eller ingen nettverk å vende seg til. Hvordan kan det være en forventning at disse ungdommene skal klare seg like godt som de ungdommene med store og sterke nettverk?

Teoretisk grunnlag

Oppgaven tar utgangspunkt i Bø og Schiefloe (2014) sine perspektiver på sosiale nettverk, og med et større fokus på hvordan ungdom kan bli påvirket. Det vil bli sett på hvordan man kan forstå hva en gruppe er på flere nivå, samt hvordan grupper kan påvirke identitetsutviklingen til ungdommen.

Sosialt nettverk

Mennesket har et behov for å være en del av et felleskap, og dette felleskapet blir hos mennesket omtalt som et sosialt nettverk. Det er en tydelig sammenheng mellom god livskvalitet og å være forankret i sosiale nettverk (Bø & Schiefloe, 2014, p. 99). Det sosiale nettverket skaper tilfredsstillende av de grunnleggende behovene vi mennesker har, og da spesielt behovene for å tilhøre og å bli anerkjent (p. 99). Nettverket er også en av de største kildene til støtte vi har, eller burde ha tilgang på. Denne støtten kan omtales som en stor del av den sosiale kapitalen vi mennesker har, og forskjellen i livskvalitet hos en ungdom med denne ressursen i forhold til en uten disse ressursene vil være dramatisk (Bø & Schiefloe, 2014, p. 201).

Sosial kapital er et begrep som blir brukt for å beskrive noens ressurser, spesielt med fokus på deres sosiale tillit og tilgjengelige nettverk (Fyrand, 2016, pp. 32-33). Den sosiale kapitalen henges tett opp mot den økonomiske kapitalen i den formening om at man må investere for å kunne innhente noen form for gevinst, som i dette tilfellet handler om tilgjengelig sosial støtte (p. 33).

Et godt sosialt nettverk er ikke bare et støttende nettverk, det er også en helt sentral ressurs i ungdommens identitetsutvikling, da med tanke på tilhørighetsfølelsen og trygghetsfølelsen fra å være sosialt forankret. Dette er to elementer som er helt sentrale å vektlegge når man snakker om sosial støtte (Bjørk, 1988, p. 41). Sosial støtte kan ansees både som et subjektivt fenomen som ikke er målbart med enkle målingsinstrumenter, og en ressurstilgang i forhold til sitt sosiale nettverk (Sørensen, 1988, p. 77).

Det sosiale nettverket, uavhengig av om det er et såkalt digitalt- eller fysisk sosialt nettverk, må ansees som en av de mest betydningsfulle sosialiseringarenaene på aktørenes utvikling (Bø & Schiefloe, 2014, p. 19). Det er i disse nettverkene vi både skaper en forståelse av hvordan vår individuelle rolle i nettverket ser ut, samtidig som vi alle tar på oss en felles rolle som sosialiseringssagenter i interaksjonen med andre (Bø & Schiefloe, 2014, p. 15).

Gruppepsykologi

For å kunne anvende teorien om sosialt nettverk må det først tydeliggjøres hvordan grupper er oppbygde og hvilke forskjellige typer grupper som kan finnes i det sosiale nettverket. Denne oppgaven vil ha hovedfokus på uformelle grupper.

En gruppe kan bestå av to eller flere medlemmer, en gruppe på to medlemmer kalles en dyade, en gruppe på tre en triade og en gruppe med flere medlemmer enn dette blir bare omtalt som en gruppe (Gjøsund & Huseby, 2020, pp. 33-35). Grupper dannes med mål om å tilfredsstille et eller flere behov som fundament, individers mål endres over tid og dermed varierer også gruppene man deltar i, i tandem med sine mål (p. 26). Når det er snakk om medlemsgrupper så skiller man som regel mellom primær- og sekundærgrupper, alt etter som hvor mye deltakerne betyr for oss og hvor ofte vi omgås med gruppens deltakere.

Primærgruppen består gjerne av få deltakere og vil være der man finner personens nærmeste, det er også denne gruppen som står ansvarlig for at de grunnleggende sosiale og psykologiske behovene blir tilfredsstilt (p. 28). Primærgruppen vil være oppbygd med en flat maktstruktur i bunn, så alle deltakere blir ansett å være på samme nivå i en hierarkisk setting (Raaheim, Sosialpsykologi, 2019, p. 39). Sekundærgruppen består av de ytre delene av nettverket til en person og her kan man finne de bekjente og de menneskene man omgås sjeldnere med, men som en gjerne kan kontakte dersom det skulle oppstå behov som primærgruppen ikke kan tilfredsstille (Raaheim, 2022, p. 230). Det finnes også en annen gruppetype, nemlig det som kalles referansegrupper. Dette er grupper man ikke direkte deltar i, men allikevel så identifiserer man seg med den gitte gruppens medlemmer. I noen tilfeller forsøker man å se ut som medlemmene og i tillegg holder man seg konform til deres normer, holdninger og verdier (Gjøsund & Huseby, 2020, p. 31).

Identitetsutvikling

Identitet eller forståelse av hvem man selv er, er ikke noe som blir skrevet i stein og forblir slik, det er flytende og i endring gjennom hele livet. Til tross for det faktum at det er en endring i løpet av hele livet, vil ungdomstiden ha den største rollen i dannelsen av fundamentet til noens identitet (Voksne for barn, 2019). Det er spesielt igjennom samhandling med andre at ungdom kan danne seg en forståelse av hvem de selv er.

I Eriksons psykososiale utviklingsmodell er det 2 faser som vil bli benyttet til å besvare denne oppgaven, første fasen handler om tillit versus mistillit og varer fra 0- ca. 1,5 år og andre fasen som blir brukt er fasen om identitet versus forvirring som varer fra ca. 14-20 år. I fasen

om tillit versus mistillit vektlegger Erikson at resultatet av denne fasen uansett om det skulle være grunnleggende tillit eller mistillit, vil sette seg som et fundament i individers personlighet. Det vil da si at de som utvikler en grunnleggende tillit vil senere i livet ha lettere for å danne nye relasjoner og har lettere for å gi av seg selv (Helgesen, 2013, p. 107). De som utvikler en grunnleggende mistillit vil i motsetning til sistnevnte kunne ha store vansker med å danne nye relasjoner eller nære sosiale relasjoner i det hele tatt (Håkonsen, 2014, p. 56). I fasen om identitet versus forvirring er fokuset på å etablere en egoidentitet. Denne egoidentiteten vil være bærer av og sterkt preget av resultatene fra tidligere faser, som her er enten en grunnleggende tillit eller mistillit. De individene som har hatt en forutsigbar og trygg oppvekst vil i større grad føle at de mestrer og har en viss kontroll i livet, altså de vil oppnå en identitet. De som har hatt en litt mer turbulent oppvekst derimot, vil i større grad være forvirret når det kommer til å vite hvem de selv er (Håkonsen, 2014, p. 57).

George Herbert Mead mente at det å speile seg i andre, altså den «mentale bevegelsen mellom egen handling og andres reaksjoner på denne» (Gulbrandsen, 2019, pp. 266-267) skapte fundamentet for dannelse av selvforståelse. Denne handlingen ble omtalt som «å ta andres roller» (Levin & Trost, 1996, p. 47), der man forsøker å forstå en situasjon fra en annen persons perspektiv, for så å forsøke å plassere seg selv i samme situasjon.

Hva vi kommuniserer til omverdenen om oss selv vil etter en stund kunne bli det vi opplever som det ekte. At det vi kommuniserer er kongruent, som vil si at det stemmer overens med virkeligheten er helt sentralt for at det ikke skal dannes en inkongruens mellom hvem vi er, altså vårt selv og hvem vi ønsker å være, altså idealselve (Slagsvold, 2016, pp. 106-108).

Mange mennesker oppfører seg i samsvar med den oppførselen de tror andre forventer at de har, et fenomen som er kjent som «Proteus effekten» (Yee & Bailenson, 2007). Denne Proteus effekten er brukt i sammenheng med hvordan man utgir seg på nett, enten i form av en karakter eller en variant av hvordan man tror idealselve sitt er.

Goffman snakket om livet som om det skulle være et sett med teaterstykker, der vi alle spilte gitte roller basert på situasjonen vi er i, konteksten og hvem vi er med. Den gitte rollen vi spiller i den gitte opptreden er sterkt preget av hvordan vi ønsker å bli sett eller opplevd av de vi samhandler med. Det handler stort sett om hvilket inntrykk vi ønsker å gi og om vi har tiltro til rollen vi har trådt inn i (Goffman, 1992, pp. 24-33). Det må skilles mellom når en person er på scenen og når en person er av scenen, dette omtales også som «frontstage» og «backstage» (Aalen, 2013, pp. 104-105). Altså når en person er på scenen og engasjert i rollen

vedkommende spiller og når personen er avkoblet og kan spille den rollen som faller dem naturlig.

Forskning på feltet

I dette kapittelet vil det bli redegjort hvilke fire forskningsartikler som blir brukt i denne studien, det vil. Artiklene har blitt funnet gjennom bruk av Scholar og Oria med søkeord som: social network/sosialt nettverk, ungdom/adolescents, digitale nettverk/digital network, identitet/identity, identitetsutvikling/identity developement, tilhørighetsfølelse/sense of belonging. Søkeordene har blitt brukt sammen og alene. Det brukes en norsk masteroppgave og tre internasjonale artikler, hvorav den første av disse er en litteraturgjennomgang, den andre er en systematisk oversikt og den siste er en forskningsartikkel.

Ungdommens identitet

Første artikkel er masteroppgaven til Husom der hun ser på hvordan sosiale nettverkssteder påvirker ungdom og deres syn på seg selv. Det kommer frem at ungdom stort sett er fornøyde med hvor digitalisert samfunnet har blitt. Ungdommen i studien påpeker dog at dersom de skulle befinne seg uten mulighet til å koble seg på nett, ville de følt seg utrygge. Samtidig har det at man skal være tilgjengelig i alle døgnets timer nærmest blitt en forventning fra de jevnaldrende, så da vil man ganske naturlig ønske å oppfylle disse forventningene (Husom, 2012).

Temaet om mye skjermbruk blir tatt opp, og det blir belyst både negative- og positive aspekter ved stort skjermbruk. Det negative belyser at ungdommene som bruker sosiale medier mest aktivt ikke får en optimal mengde fysisk sosial kontakt. Den fysiske kontakten er en stor faktor i utviklingen av empati og frontallappen, og mangel på denne kontakten kan resultere i at man ikke modnes i takt med jevnaldrende og at man kan forbli selvopptatt som voksen. Det positive er dog at «mange andre studier viser at bruk av sosiale nettverkssteder kan støtte opp om og til og med, øke sosial omgang mellom mennesker» (Husom, 2012).

Ungdommen i studien viser forståelse for hvordan de bruker de forskjellige nettverkene sine, da mtp det digitale vs. det fysiske. De forteller at de foretrekker å fysisk møte sine venner slik at de kan få tilfredsstilt både behovet for fysisk nærhet og anerkjennelse i form av å kunne se reaksjonene til de andre personene. Når det gjaldt vanskeligere temaer foretrakk ungdommen å møte vennene sine digitalt slik at ungdommene kunne tenke godt igjennom svarene sine, noe som «kan være på grunn av at ungdommen ikke har utviklet en moden kompetanse.» (Husom, 2012).

Det nevnes en direkte korrelasjon mellom bruk av nettverkssteder og ungdommens selvfølelse og livskvalitet. Økt bruk av sosiale medier gir økte sjanser for tilbakemeldinger, og alt

avhenger av hvordan type tilbakemelding som blir gitt. Positive tilbakemeldinger styrker og negative tilbakemeldinger svekker, og enda en faktor som kan virke forsterkende på denne styrkingen eller svekkingen er at ungdommen er veldig bevisst på hvordan tilbakemelding de får (Husom, 2012).

Studien konkluderer med at selvbildet til ungdommen blir størst påvirket av hvordan type tilbakemeldinger de får fra andre på nett, og at «Ungdommer som er sjenert i virkeligheten med dårlig selvtillit har stort utbytte av å kommunisere på nett for å utvide sitt nettverk og bli akseptert.» (Husom, 2012).

Den andre artikkelen tar for seg sammenhenger mellom ungdommens identitetsskapelse og ungdommens forhold til sine jevnaldrende.

Det blir funnet en sammenheng mellom gruppetilhørighet og en oppnådd identitet. Denne identiteten vil kunne være preget av at ungdommene sammenligner seg med sine jevnaldrende, og at de tar inn over seg de forskjellige normene og verdiene gruppen har (Rageliené, 2016). I denne studien pekes det på en sterk korrelasjon mellom en oppnådd identitet og et bedre forhold til sine jevnaldrende. Det legges også vekt på empati som en sterk indikator på forutsetningene ungdommen har i forhold til utviklingen av identitet og relasjoner til jevnaldrende. Et annet moment i forholdet mellom identitetsskapelse og de jevnaldrende som trekkes frem handler om at ungdommene som evner å skille sitt selv fra gruppen, for å få en sterkere forståelse av hvem de selv er. De ungdommene som ser dette skillet vil takket være deres forståelse av hvordan de selv er forskjellig fra andre, klare å motstå negative påvirkninger. Dette er i stor grad fordi vedkommende er så trygg på seg selv og sine verdier (Rageliené, 2016).

Det poengteres i studien at det er behov for mer forskning på dette feltet.

Det sosiale nettverket og følelsen av subjektivt velvære

I den tredje artikkelen, som er en systematisk oversikt blir det undersøkt om det er en klar assosiasjon mellom ungdommens sosiale nettverk og ungdommens subjektive velvære.

Webster et al. (2021) fant tydelige assosiasjoner mellom både de fysiske sosiale nettverkene og subjektivt velvære, og de digitale sosiale nettverkene og subjektivt velvære. Det ble påpekt en allmennkjent assosiasjon mellom sosial støtte og sosiale relasjoner, og deres generelt positive påvirkning på en persons helse og velvære. De fysiske nettverkene kunne ha en dempende effekt på mennesker med svake eller manglende nettverk sine depressive symptomer, dersom disse menneskene ble satt i kontakt med andre mennesker. Mens de

digitale sosiale nettverkene var litt mer innviklet, da det viste seg at det man får ut av et digitalt sosialt nettverk avhenger av holdningen man har når man deltar her. F.eks. ble det funnet at dersom man brukte sosiale medier uten mål og mening, om man var for investert i disse nettverkene eller om man ble ekskludert fra disse nettverkene ville det kunne påvirke personens subjektive velvære på en negativ måte. Ekskluderingen hadde en spesielt negativ effekt på personens velvære (Webster et al., 2021).

Et poeng som trekkes frem i artikkelen er forskjellen på digital kommunikasjon før og nå, da med fokus på at nå brukes mer direkte strømming og bildedelings medier. Disse mediene sammen med bruken av memes og gifs har gjort det lettere for mennesker å uttrykke følelser via digital kommunikasjon. Det har fortsatt en lang vei å gå i forhold til det fysiske når det kommer til tilfredsstillelse av kroppsspråk og ansikts uttrykk som reaksjoner i en dialog (Webster et al., 2021).

Studien konkluderer med at digitale sosiale nettverk kan i mange tilfeller spille en veldig positiv rolle i forhold til subjektivt velvære. Det som må gjøres dog er å informere ungdommer om de potensielle helsefremmende- og risikofaktorene ved bruken av denne typen sosiale nettverk i forhold til deres generelle velvære (Webster et al., 2021).

I den fjerde og siste artikkelen undersøker Helliwell & Putnam (2004) hvordan den sosiale konteksten påvirker den subjektive velvære hos mennesker.

Arbeidsledige har en svært svak grad av subjektivt velvære, her pekes det på manglende inntekt og tapet av arbeidsplassen som sosialiseringsarena som påvirkende faktor. De peker på at stort sett er en høy utdanning assosiert med en sterkere grad av subjektivt velvære, men de trekker frem at utdanningen i seg selv bare har en positiv effekt på individets helse, som igjen påvirker personens subjektive velvære. Det kan da være aktuelt å trekke paralleller mellom en større grad av jobbsikkerhet og subjektivt velvære, da denne sikringen ikke bare reduserer økonomiske stressfaktorer, men også forsikrer at man har en form for ett nettverk rundt seg (Helliwell & Putnam, 2004).

Helliwell & Putnam (2004) trekker frem tillit som en sterk indikator for å ha en sterkere grad av subjektivt velvære. De legger vekt på hvordan synet man har på miljøet man er en del av påvirker velvære. I løpet av studien fant de at de som rapporterte at de var del av et «High-trust environment», som her kan forstås som generell tillit til samfunnet man er en del av og til menneskene man omgås. De som rapporterte at de opplevde seg som en del av et slikt samfunn følte at livet var mer tilfredsstillende og at de følte seg glade.

Studien konkluderer med at sammenhengen mellom subjektivt velvære og helse henger tett opp mot tillit til de man har rundt seg.

Diskusjon

I innledningen ble det formulert to forskningsspørsmål som sammen skal kunne besvare problemstillingen, dette kapittelet vil derfor bestå av to del-kapitler som samsvarer med hvert av forskningsspørsmålene. Det første del-kapittelet vil ta for seg det fysiske sosiale nettverket og hvordan det kan påvirke ungdommens identitetsutvikling. Det andre del-kapitlet vil dermed ta for seg det digitale sosiale nettverket og hvordan det kan påvirke ungdommens identitetsutvikling. Det vil bli fokusert på både positive og negative påvirkningsfaktorer i drøftingen av begge forskningsspørsmåla.

Hvilken rolle spiller ungdommens fysiske sosiale nettverk inn på ungdommens identitetsutvikling?

Først vil den positive påvirkningen det fysiske sosiale nettverket har på ungdommens identitetsutvikling, deretter blir det sett på konsekvensene av et svakt eller manglende nettverk.

Mennesket er et vesen skapt for å være sosialt, det kan man se i forhold til hvor mye av individens identitetsskapelse ligger i samhandling med andre, eller i det sosiale. Noe som kan ansees som urovekkende i forhold til den reduksjonen av fysisk samhandling som har vært i løpet av de siste 30 årene, og hvor stor påvirkning fysisk samhandling har på utviklingen av empati, frontallappen og livskvaliteten til mennesker generelt (Bakken, 2021; Husom, 2012).

Hvem man er handler i stor grad om hvordan man ser på seg selv og sin rolle i en gruppe. Når det er snakk om sosiale nettverk assosierer mange et stort nettverk med et godt nettverk, men det er ikke nødvendigvis så lett. Sosiale nettverk er ikke noe man bare kan måle i en kvantitativ forstand siden det er kvaliteten av nettverket som har størst betydning, altså primærgruppen man er del av (Gjørund & Huseby, 2020, p. 28). Det er jo klart at et større nettverk gir større muligheter for å oppleve seg som en del av noe eller mulighet til å få støtte når det trengs, men det kan ikke på noen måte erstatte de tette relasjonene man finner i sin primærgruppe.

For alle mennesker er det sosiale nettverk man er en del av en av de avgjørende faktorene i flere deler av vår utvikling. Vi utvikler normforståelse, sosial kompetanse, et bilde av hvem vi er og en forståelse av hvor vi passer inn i gruppens hierarki. Gjennom samhandling med sine jevnaldrende skaper ungdommen seg et bilde av hvem de selv er. Det vil primært sett være de som står ungdommen nærmest som vil ha størst påvirkning, siden det er disse aktørene man ønsker å «etterligne» (Levin & Trost, 1996, p. 47; Gulbrandsen, 2019, pp. 266-267). Det er i

alle fall slik det burde være, spesielt i forhold til at det er de som kjenner personen best og vet da hvordan denne personen er, og da vil kunne gi «riktige» reaksjoner eller tilbakemeldinger som er i tråd med gruppens verdier, normer og holdninger. Maktstrukturen som man finner i primærgruppen vil også kunne ha en sterk påvirkning på hvordan en ungdom opplever seg selv, dette da i form av at ungdommen opplever seg på linje med de jevnaldrende som står ungdommen nærmest. Det vil selvsagt komme ytre påvirkningsfaktorer i tillegg, men for de som har en sterk tilhørighet til sitt nettverk og en sterk personlig identitet som er uavhengig av primærgruppen vil disse ytre påvirkningsfaktorene ikke spille like stor rolle som hos de med mangler i forhold til tilhørighet og personlig identitetsfølelse (Rageliené, 2016).

Dette med å ikke la seg bli sterkt påvirket av ytre påvirkningsfaktorer kan sees som et direkte resultat av tryggheten man føler dersom man er sosialt forankret i et stabilt nettverk (Bjørk, 1988, p. 41). Denne ankringen vil medføre at ungdommen tør å skille seg fra omverdenen, så lenge vedkommende holder seg konform til sitt nettverk sine «medlemsvilkår». Det blir aktuelt å ta større sjanser i forhold til atferd, siden man også er trygg på at dersom man trækker over streken vil man få reaksjoner fra sine nærmeste, som da vil påvirke om denne atferden gjentas eller ikke.

I forhold til ungdommens identitetsutvikling viser forskning at subjektivt velvære er en av de mest betydningsfulle indikatorene på en sunn utvikling eller i alle fall forutsetningene for en sunn utvikling (Webster et al., 2021). Følelsen av subjektivt velvære blir sterkt assosiert med et tilfredsstillt behov for tilhørighet. Forutsetningene for tilfredsstillelsen av behovet for tilhørighet kan sees i sammenheng med hvilken grad av tillit ungdommen har til både seg selv, sine jevnaldrende og til miljøet. Dette i lys av Eriksons teori og hvordan den grunnleggende tilliten eller mistilliten er med på å legge føringer for hvordan man forholder seg til mennesker man har eller ønsker en relasjon med (Håkonsen, 2014, p. 56).

Konsekvensene av å ha et svakt eller manglende nettverk kan man se antydning til allerede i overgangen fra barneåra til ungdomsåra. Denne overgangen bringer med seg en rekke nye utfordringer og ansvar for ungdommen. Ungdommen skal i denne perioden finne eller utvikle det de ser på som sin plass i samfunnet, noe som blir gjort på best mulig måte ved hjelp av en trygg og realistisk selvoppfatning. For de som har et trygt nettverk vil dette ikke være behov å snakke like mye om, men de som derimot har et svakt eller et manglende nettverk vil merke store konsekvenser i forhold til dette.

I og med at et sterkt sosialt nettverk vil være ungdommens kilde til sosial støtte, må det motsatte bli regnet med fra et svakt nettverk. Dette vil være et nettverk som kan være preget

av flere forskjellige faktorer, men mangelen på forutsigbar støtte og forankring til et trygt miljø vil være blant de mest sentrale faktorene å trekke frem som de med sterkest påvirkning på nettverkets kvalitet (Bjørk, 1988, p. 41).

En følelse av tilhørighet til et trygt og stabilt nettverk gir ungdommen en del informasjon om seg selv. Det mest sentrale som blir kommunisert til seg selv er at personen er verdt noe og er ønsket inn i ett nettverk. Dette vil kunne ha en stor påvirkning på selvfølelsen til ungdommen. I lys av speilingen til Mead vil denne aksepten, denne anerkjennelsen ha en stor påvirkning på hvordan ungdommen opplever seg selv (Gulbrandsen, 2019, pp. 266-267). Samtidig vil det også kunne ha en stor negativ påvirkning dersom man ser dette fra perspektivet der dette mangler. Det vil da i motsetning kunne ha en svekkende effekt på ungdommens selvbilde, da det heller vil kunne bli kommunisert at vedkommende ikke er verdt noe og ikke ønsket av noen stabile nettverk. En slik tolkning av signaler vil kunne være noe ungdommen overbeviser seg selv om, som igjen vil kunne føre til at denne ungdommen trekker seg unna (Stänicke, 2020, pp. 58-59). Da sitter man igjen med en ungdom som ikke ser sin egne verdi grunnet manglende speil å se seg selv i og ingen følelse av å høre til noe sted.

For ungdom som trekker seg unna vil sannsynligheten, sammenlignet med jevnaldrende, øke for at det dannes en negativ spiral i forhold til utdanningsløpet og senere arbeidsliv. Noe som vil kunne påvirke ungdommens livskvalitet i det lange løp, i forhold til manglende økonomisk sikkerhet, arbeidsplassen som sosialiseringsarena og helsegevinstene som henger sammen med en fullført utdanning (Helliwell & Putnam, 2004).

Svar på forskningsspørsmålet

Det fysiske sosiale nettverket til en ungdom vil ha en betydelig påvirkning på ungdommens identitetsutvikling, uavhengig av om det er en positiv eller negativ påvirkning.

Tilfredsstillelsen av tilhørighetsbehovet det fysiske sosiale nettverket kan tilby, vil skape en fundamental trygghet hos ungdommen. Denne tryggheten vil kunne sees som en av de ledende faktorene i forhold til en sterk grad av subjektivt velvære. Det fysiske sosiale nettverket vil påvirke ungdommens oppfatning av seg selv, utvikling av normforståelse, sosial kompetanse og en forståelse av ungdommens rolle i samfunnet. Det er gjennom samhandling med sine nærmeste, i trygge omgivelser at ungdommen danner fundamentet for hvordan hen vil kunne håndtere livet i senere faser.

Hvilken rolle spiller ungdommens digitale sosiale nettverk inn på ungdommens identitetsutvikling?

På lik linje med forrige del-kapittel vil det her først bli sett på den positive påvirkningen det digitale sosiale nettverket har på ungdommens identitetsutvikling, deretter blir det sett på konsekvensene av et svakt eller manglende nettverk.

Det digitale sosiale nettverket til en ungdom kan både være separat og overlappende med vedkommende sitt fysiske sosiale nettverk. Det tar for seg de forskjellige digitale sosialiseringarenaene som man har mulighet til å delta i eller de man aktivt deltar i, eksempelvis sosiale medier eller nettbasert dataspill. Det representerer et støttegrunnlag som vil være positivt for de fleste som deltar, men spesielt positivt for de ungdommene med manglende fysisk sosialt nettverk eller som har vansker med interaksjon med andre (Husom, 2012). Det digitale sosiale nettverket byr på muligheter for de ungdommene uten tilhørighet til en bestemt gruppe, å finne seg en gruppe å tilhøre for det digitale har ingen grenser.

Det sosiale behovet vi er medfødt er lettere å få tilfredsstilt enn noen gang før takket være det digitale samfunnet vi lever i. Noe som for de aller fleste er primært en positiv ting.

Kommunikasjonen over internett er ikke lenger bare følelsesløs tekst med et kolon og enten en parentes eller en stor bokstav som er formet som en munn. Dagens kommunikasjonsformer er derimot ofte bilde basert, enten det er Snapchat eller bare bildedeling generelt eller i form av et mem eller en GIF (Webster et al., 2021). Disse bildedelings formene har vært med på å skape en kommunikasjonsform som klarer å utrykke følelser og reaksjoner uendelig mye bedre enn tekst får til på egenhånd.

Det er primært positivt å kunne kommunisere med bedre kvalitet over nett, men det har noen mørkere sider ved seg. Først og fremst vil det selvsagt være sentralt å peke på bruken av digitale sosiale medier og det med å være påkoblet til enhver tid, egentlig er både en negativ og en positiv ting. Den første tanken noen vil sitte med her kan være noe som «det er bare latskap». Og ja det negative aspektet handler om både en økt inaktivitet som resultat av at man er på telefonen eller datamaskinen mens man snakker, men det vil sannsynligvis ikke kunne knyttes opp mot latskap i noen tilfeller. En annen, mulig forklaring kan være å anse det som en form for angsthåndtering (Søndergaard, 2014, pp. 54-56). I og med at det er så lett som det er på sosiale medier å ekskludere andre, vil denne «Proteus effekten» være en måte å forklare behovet for å være påkoblet. Det handler om å forsøke å fylle den rollen man antar at han er innehaver av, for å forhindre å bli ekskludert fra gruppene man deltar i (Yee & Bailenson, 2007). Og utfra det Webster et al. (2021) fant om ekskluderings påvirkning på

personens subjektive velvære, vil det ungdommene fortalte i Husom (2012) sine intervjuer om følelsen av utrygghet dersom de ikke fikk koblet seg på nettet, kunne underbygge en påstand om at ungdommen er bevisst betydningen av å bli ekskludert. Det bringer oss over på det positive, nemlig at skjermbruken til ungdom i dag må sees på som en investering.

Investeringen omhandler måten ungdommen kan få «fylt opp» sin sosiale kapital via nettet, ved å være tilgjengelig til nesten enhver tid vil man kunne bli regnet som en trygg og stabil person som vil være til stede når det er behov for det (Fyrand, 2016, p. 33). Det vil igjen føre til at man vil kunne få samme behandling tilbake fra sine nære, noe som vil være med på å skape en trygghet basert på den tilgjengelige sosiale støtten man kan oppleve å ha tilgang på (Sørensen, 1988, p. 77).

Det digitale sosiale nettverket må sees på lik linje med det fysiske, eller med en potensielt mer potent påvirkning i forhold til selvbildet til en ungdom. Fordi man lærer seg å se seg selv basert på tilbakemeldingene, eller mangel på tilbakemeldinger man får på det man deler på nettet. Det vil jo da bringe frem denne negative spiralen igjen, spesielt i forhold til de som har et svakt, et lite eller de som mangler et nettverk. For ungdom som tilhører de sistnevnte «kategoriene» vil tilbakemeldingen de får enten kunne være manglende eller ikke eksisterende. Når denne personen da ser tilbakemeldingene de andre rundt seg får, vil det være uunngåelig å ikke sammenligne seg selv med denne personen (Husom, 2012). I de tilfellene hvor tilbakemeldingene er dårlige eller ikke eksisterende, kan dette oppleves som utfordrende i forhold til eget selvbilde. Det er i slike situasjoner man har behov for den sosiale og emosjonelle støtten et stabilt og trygt nettverk tilbyr (Bø & Schiefloe, 2014, p. 99).

Dersom ungdommen møter på situasjoner der kombinasjonen av at tilbakemeldingene man får ikke står i stil med slik man ønsker og at man mangler et støttende nettverk til å holde seg fastankret. Vil dette kunne lede noen til et enda større anerkjennessøk i form av et hyppigere bruk av sosiale medier. At et større forbruk gir en større sannsynlighet for å oppnå målet sitt kan i seg selv gi mening der og da, men vil i mange tilfeller virke mot sin mening (Webster et al., 2021). Det vil kunne være spesielt ulønnsomt for ungdom som befinner seg i sistnevnte «kategori», dette er fordi at de da belager seg på tilbakemeldinger fra andre ungdom som ikke er veldig engasjert i deres liv.

Hvordan en ungdom fremstår på nett vil være sterkt påvirket av to faktorer, først vil selvbildet til ungdommen skape en form for et fundament for hva man viser frem. Dette vil være fundamentet fordi det er her man finner personens verdier, holdninger og tidligere erfaringer. Man kan omtale dette fundamentet, som selvet til ungdommen, for dette vil reflektere

hvordan ungdommen har blitt påvirket av miljøet, sin oppvekst og sine jevnaldrende (Slagsvold, 2016, p. 106). Selvet representerer hvordan man ville opptrådt dersom man befant seg i naturlige og trygge omgivelser, det er her vi finner det som kan regnes som ungdommens «backstage» (Aalen, 2013, p. 104). Deretter har man det som bygger videre på fundamentet, la oss omtale dette som kledningen for å holde metaforene nogenlunde samlet. Kledningen representerer det ytre, hva som vises til omverdenen. Dersom man tilhører en bestemt gruppe eller assosierer seg med en bestemt referansegruppe, blir det uttrykt via denne kledningen (Gjørund & Huseby, 2020, p. 31). Som da også betyr at det som vises til omverdenen må ansees nogenlunde i tråd med hva denne ungdommens formening av sitt idealselv måtte være, en opptreden som vil kunne bli assosiert med ungdommens «frontstage» (Aalen, 2013, p. 104). Dette er elementer ved ungdommen som dersom man overbeviser seg selv om at er reelle, lettere kan manipuleres for å forsøke å påvirke hvordan andre mennesker oppfatter ungdommen (Goffman, 1992, pp. 24-25). I tilfellene hvor dette skjer er det helt sentralt at ungdommen klarer å skille mellom hva som er sitt selv og hva som er sitt idealselv, for å forhindre en inkongruens i forhold til hvem man er og hvem man skulle ønske at man var (Slagsvold, 2016, pp. 106-108). Utseende, livsstil og miljø er gjerne faktorer som kan bære mye av denne vekten, for det kan tenkes at det ofte er disse elementene som kan føre til reaksjoner fra andre på sosiale medier.

Hva som fører til reaksjoner på sosiale medier avhenger antagelig av hvem man gir tilgang til sine sosiale medie profiler. Dersom man primært sett bare legger til sine familiemedlemmer, sine faktiske venner og eventuelt andre medlemmer av sekundærgrupper man er medlem av, kan man anse sosiale medier som en forlengelse av det fysiske sosiale nettverket. Det kan også danne seg andre subgrupper, men det de alle har til felles er at ungdommen vil ha en sentral rolle i gruppene (Bø & Schiefloe, 2014, p. 15, p. 19). Tilbakemeldingene man får i denne typen grupper eller subgrupper kan tenkes å i hovedsak dreie seg om personen og vedkommendes personlighet. Denne bruken av sosiale medier vil i aller høyeste grad heller kunne bli omtalt som et digitalt sosialt nettverk. Et slikt digitalt sosialt nettverk vil i noen grad kunne tilfredsstille behovene for å tilhøre og å bli anerkjent (Bø & Schiefloe, 2014, p. 99).

Om man derimot bruker sosiale medier bare for å få tilbakemeldinger i de tilfellene der personen mangler en tilhørighet til et allerede etablert nettverk, vil holdningen til bruken mest sannsynlig være av en annen variant. Dersom ungdommen mangler tilfredsstillelse av tilhørighetsfølelsen og anerkjennelsesbehovet, kan det først tenkes at vedkommende er mer åpen i forhold til hvem som har tilgang til ungdommens sosiale medie profiler. Noe som kan

sees litt som et stort nettverk med mange deltakere uten noen spesiell relasjon dem imellom. Det vil da kunne bety at det er en sekundærgruppe i forkledning som en primærgruppe for denne personen (Raaheim, 2022, p. 230). Dersom det hadde vært et tilfelle hvor sekundærgruppen hadde overtatt primærgruppens plass, ville det kunne ha medført en krise for ungdommen. Spesielt i forhold til de grunnleggende sosiale og psykologiske behovene primærgruppen står ansvarlig for å tilfredsstille (Gjørund & Huseby, 2020, p. 28). Dette kan føre til en falsk følelse av trygghet og tilhørighet.

Hvis man ser på dette fra et litt annet perspektiv så vil denne åpenheten i forhold til tilgang øke sansynligheten betydelig for at en ungdom med enten felles interesser eller samme målsetting tar kontakt. Allerede her vil mulighetene for et medlemskap i et reelt og meningsfylt nettverk vise seg. Å oppleve muligheten til å etablere eller bli medlem av et nettverk som er sentrert rundt en felles interesse ville vært av stor betydning for ungdommens livskvalitet. Det er noe sosialarbeideren bør ta nytte av i arbeidet med ungdom som har svake eller ingen nettverk, er en oppmuntring i forhold til dette med å søke relasjoner via nett, om det så er via dataspill, forum, sosiale medier eller noe lignende. Uansett om man velger å oppfordre ungdom til å søke relasjoner via nettet eller ikke er det helt vesentlig å informere ungdommen om de mulige fordelene og ulempene ved bruken av digitale sosialiseringarenaer (Webster et al., 2021).

Svar på forskningsspørsmål

Hvordan det digitale sosiale nettverket påvirker identitetsutviklingen avhenger av hvordan, med hvilken målsetting og hvor ofte ungdommen bruker digitale sosialiseringarenaer. Det vil kunne skape muligheter for ungdommen som enten mangler en forankring til et sosialt nettverk eller som ikke helt mestrer den mellommenneskelige kontakten. Det vil for disse ungdommene ha en sentral rolle i deres utvikling, nemlig å kunne kjenne på en følelse av tilhørighet til et digitalt sosialt nettverk og tryggheten dette medfører. Det vil for andre ungdom kunne fungere som en forlengelse av det fysiske sosiale nettverket vedkommende er medlem av, som i hovedsak vil ha en positiv effekt på identitetsutviklingen. Dersom ungdommen tilnærmet lever av et søk etter tilbakemeldinger på sosiale medier, vil dette kunne ha store påvirkninger på ungdommens livskvalitet. Dette i form av et mulig forvridt selvbilde basert primært på eksterne tilbakemeldinger. Digitale sosialiseringarenaer må brukes med et direkte formål for å forsøke å forhindre en negativ påvirkning, men i noen tilfeller er ikke dette nok.

Avsluttende diskusjon og oppsummering

I denne oppgaven har det blitt sett på hvordan identiteten til ungdommen formes i tråd med de sosiale nettverkene de er medlem av. En oppsummering av de viktigste momentene fra diskusjonskapitlet blir presentert i avsnittet nedenfor.

For at ungdommen skal kunne utvikle sin identitet med best mulige forutsetninger til grunn, må denne ungdommen føle en tilhørighet og en trygghet knyttet til sine nærmeste. Om det er via et fysisk sosialt nettverk eller et digitalt sosialt nettverk virker ikke til å ha så altfor stor betydning, dersom man ser på ungdommens subjektive opplevelse av nettverket. Det er altså ungdommens opplevelse av medlemskapet som kan antas å være det som bærer mest vekt, det vil kunne forstås i lys av individets sosiale kapital og menneskets behov for å tilhøre og å bli anerkjent (Fyrand, 2016, pp. 32-33; Bø & Schiefloe, 2014, p. 99). Vi er ikke bare et produkt av de vi omgås med, men snarere ett produkt av både de vi omgås med, de vi kommuniserer med og de subgruppene vi skulle ønske vi var medlem av. Det vil være disse aktørene ungdommen sannsynligvis foretrekker å speile seg i, for å forsikre at de holder seg så konforme med gruppen som mulig (Levin & Trost, 1996, p. 47; Gulbrandsen, 2019, pp. 266-267). For ungdommen som føler seg trygge i sine relasjoner med en stor mengde tillit til de rundt seg, uavhengig av hvilken form nettverket har, kan det antas at de i mye større grad har en sterk følelse av subjektivt velvære. Dette vil være korrelert med ungdommens positive identitetsutvikling i sin helhet (Helliwell & Putnam, 2004; Webster et al., 2021).

I og med at ungdommen utvikler sin sosiale kompetanse, normforståelse og oppfatning av seg selv i samhandling med andre, vil en konformitet iforhold til normforståelse være et sentralt moment i et «sunt» nettverk. Dette vil i hovedsak handle om kompatibiliteten innad i medlemsgruppa, for dersom medlemmene ikke passer sammen vil ikke nettverket kunne fungere optimalt. Tilhørighetsfølelsen og tryggheten et nettverk tilbyr, vil i stor grad belage seg på at det eksisterer en harmoni mellom gruppens medlemmer. Det ble nevnt en negativ spiral i forhold til tilbaketrekking og selvfølelse, da med fokus på at dette kan føre til reduserte forutsetninger for å danne eller bli medlem av et nettverk i fremtiden. Et negativt moment knyttet til manglende deltaking handler om at ungdommen med svakere eller manglende nettverk vil kunne ha en dårligere fysisk helse grunnet inaktivitet og dårligere psykisk helse grunnet manglende sosiale stimuli, tilhørighetsfølelse og i noen tilfeller manglende evne til å se noen mening med livet.

For å svare på problemstillingen «Hvordan kan sosiale nettverk påvirke ungdommens identitetsutvikling?», må det fysiske sosiale nettverk og det digitale sosiale nettverket sees på som avhengige av hverandre slik samhandling og kommunikasjon foregår i dagens samfunn. Et stabilt sosialt nettverk, enten digitalt eller fysisk vil stort sett kunne tilby ungdommen et stabilt fundament av støtte som vil ha en positiv påvirkning på ungdommens identitetsutvikling. Det er i samhandling med andre likesinnede at den mest omfattende og betydelige utviklingen blir muliggjort, samtidig som det vil kunne være med på å skape grunnlaget for ungdommens fungering senere i livet. Dette via utvikling av sosiale kompetanse, normforståelse og et realistisk selvbylde. Dersom tilhørighetsfølelsen blir tilfredsstillende vil dette i stor grad kunne forutsette at en sosial forankring også er til stede for ungdommen. Det er her den fundamentale tryggheten dannes.

Tilnærmingen ungdommen har til, og hensikten ungdommen har med bruken av digitale sosialiseringarenaer vil kunne forme hvordan ungdommen blir påvirket. En klar hensikt vil i størst grad gi positiv påvirkning og en overdreven og målløs bruk vil i hovedsak være negativ i forhold til ungdommens selvforståelse. Ungdom med svake eller manglende nettverk, enten digitalt eller fysisk vil i mange tilfeller gå glipp av grunnleggende sosial- og psykologisk støtte som legger til rede for en positiv utvikling. Det vil her kunne være mangler på samhandling med jevnaldrende, som igjen kan føre til en hemmende effekt på utviklingen av sosial kompetanse, normforståelse og et realistisk selvbylde. Disse tre er alle faktorer som påvirker personens evne og sannsynlighet til å opptre i sosiale settinger, og øker personens mulighet til å bli inkludert.

Det er helt sentralt for en sosialarbeider å være klar over at et stort nettbruk ikke nødvendigvis handler om at vedkommende ikke interessert eller engasjert, det kan tvert imot være nettopp dette som er ungdommens måte å vise interesse på. Det kan i større grad handle om at dette er måten ungdommen opplever som beste mulighet til å få dekket sine sosiale behov, da de fleste av ungdommens nærstående vil kunne lett bli kontaktet på nettet. Et annet sentralt moment i forhold til det å forstå hvorfor ungdom bruker så mye tid foran en skjerm, kan ha med forventningene ungdommen tror andre har til hen. Dette kan være knyttet til at siden det er mulig å være pålogget og tilgjengelig hele tiden, vil det for ungdommen kunne oppleves som at det foreligger en forventning knyttet til en slik tilgjengelighet fra sine nærstående. Det kan påvirke andre relasjoner som familie-, arbeids- og skolerelasjoner, men disse opplevde forventningene kan virke som en svært lav pris å betale for å forhindre at ungdommen blir ekskludert og dermed forbli en del av et fellesskap.

Litteraturliste

- Aalen, I. (2013). *En kort bok om sosiale medier*. Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.
- Bakken, A. (2021, November 23). *Slik har ungdomstiden endret seg på tretti år*. Hentet fra Oslomet.no: <https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/slik-har-ungdomstiden-endret-seg-paa-tretti-aar>
- Bjørk, S. (1988). Sosialt nettverk, stress og mestring. I O. S. Dalgard, & T. Sørensen (red.), *Sosialt nettverk og psykisk helse* (ss. 40-56). Oslo: TANO.
- Bø, I., & Schiefloe, P. M. (2014). *Sosiale landskap og sosial kapital*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Fyrand, L. (2016). *Sosialt nettverk - Teori og praksis*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gjøvsund, P., & Huseby, R. (2020). *To eller flere*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Goffman, E. (1992). *Vårt rollespill til daglig - En studie i hverdagslivets dramatik*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Gulbrandsen, L. M. (2019). Kulturpsykologiske tilnærminger til barns utvikling. I L. M. Gulbrandsen (red.), *Oppvekst og psykologisk utvikling - Innføring i psykologiske perspektiver* (ss. 259-283). Oslo: Universitetsforlaget.
- Gundersen, K., & Moynahan, L. (2006). *Nettverk og sosial kompetanse*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Håkonsen, K. M. (2014). *Psykologi og psykiske lidelser*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Helgesen, L. (2013). *Helsefagskolen - Sosiologi og psykologi*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.
- Helliwell, J. F., & Putnam, R. D. (2004). *The social context of well-being*. *Philosophical transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological sciences*, 359(1449), 1435–1446. Hentet fra National Library of Medicine: <https://doi.org/10.1098/rstb.2004.1522>
- Hjetland, G. J., Finserås, T. R., & Skogen, J. C. (2022). *Hele verden er et tastetrykk unna – Ungdommers bruk og opplevelser med sosiale medier og online*. Bergen: Folkehelseinstituttet.
- Husom, C. S. (2012). *Ungdom, selvbilde og sosialt nettverksteder på internett [Masteroppgave]*. *Høgskolen i Hedmark*. Hentet fra brage.inn.no: <https://brage.inn.no/inn-xmllui/handle/11250/132554>
- Levin, I., & Trost, J. (1996). *Å forstå hverdagen - med et symbolsk interaksjonistisk perspektiv*. Oslo: TANO.
- Medietilsynet. (2022). *Barn og unges bruk av sosiale medier*. Hentet fra https://www.medietilsynet.no/globalassets/publikasjoner/barn-og-medier-undersokelser/2022/Barn_og_unges_bruk_av_sosiale_medier.pdf
- Meld. St. 32. (2020-2021). *Ingen utenfor - En helhetlig politikk for å unkludere flere i arbeids- og samfunnsliv*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-32-20202021/id2856870/?ch=2>
- Normann (red.), T. (2007, Desember). *Statistisk sentralbyrå*. Hentet fra www.SSB.no: <https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa93/sa93.pdf>
- Raaheim, A. (2019). *Sosialpsykologi*. Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.
- Raaheim, A. (2022). *Utvikling, læring og mestring - En pedagogisk psykologisk innføring*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

- Ragelienė, T. (2016). Links of Adolescents Identity Development and Relationship with Peers: A Systematic Literature Review. *Journal of the Canadian Academy of Child and Adolescent Psychiatry = Journal de l'Académie canadienne de psychiatrie de l'enfant et de l'adolescent*, 25(2), ss. 97-105. Hentet fra <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4879949/>
- RVTS. (2021, Juli 20). *Psykisk helse som sårbarhets- og risikofaktor*. Hentet fra Utveier.no: <https://utveier.no/psykisk-helse-som-risikofaktor/>
- Slagsvold, M. (2016). *Jeg blir til i møte med deg - En bok om relasjoner*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Søndergaard, D. M. (2014). Social exclusion anxiety: bullying and the forces that contribute to bullying amongst children at school. I D. M. Søndergaard, & R. M. Schott, *School bullying - New theories in context* (ss. 47-80). New York: Cambridge University Press.
- Sørensen, T. (1988). Sosial støtte - det psykologiske sosiale nettverk. I O. S. Daalgard, & T. Sørensen (red.), *Sosialt nettverk og psykisk helse* (ss. 76-96). Oslo: TANO.
- SSB. (2020, Juli 1). *ssb.no*. Hentet fra Statistisk Sentralbyrå: <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/levekars/statistikk/sosial-kontakt-levekarsundersokelsen>
- Stänicke, L. I. (2020). Ungdomstid som utviklingsfase. I L. R. Æhlckers, O. Heradstveit, & L. (. Sand, *Ungdom og psykisk helse* (ss. 55-64). Bergen: Vigmostad & Bjørke AS.
- Voksne for barn. (2019). *Identitet*. Voksne for barn.
- Webster, D., Dunne, L., & Hunter, R. (2021). Association Between Social Networks and Subjective Well-Being in Adolescents: A Systematic Review. *Youth & Society*, 53(2), ss. 175-210. doi:<https://doi.org/10.1177/0044118X20919589>
- Yee, N., & Bailenson, J. (2007, July 1). The Proteus Effect: The Effect of Transformed Self-Representation on Behavior. *Human Communication Research*, Volume 33, Issue 3,, ss. 271-290. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.2007.00299.x>